Ministry of Electronics and Information Technology
Government of India

सत्यमेव जयते

certin
Enhancing Cyber Security in India

চাইবাৰস্মাৰ্ট শ্ৰেণীকোঠা

শিক্ষক-শিক্ষার্থীৰ বাবে পৰিস্থিতি-ভিত্তিক চাইবাৰ সুৰক্ষা নির্দেশিকা

উপলক্ষে

ৰাষ্ট্রীয় চাইবাৰ সুৰক্ষা সজাগতা মাহ

(অক্টোবৰ ২০২৬)

"চাইবাৰ হাইজিনৰ সংস্কৃতি গঢ়ি তোলক"

#CyberHygieneOurCulture

ISEA Information Security Education & Awareness

Digital India Power To Empower

साइबर स्वच्छता कन्द्र
CYBER SWACHHTA KENDRA
Botnet Cleaning and Malware Analysis Centre

certin
Enhancing Cyber Security in India

বিষয়বস্তুৰ তালিকা

	মুখবন্ধ	3
1	সামাজিক অভিযান্ত্রিকতা: “বিশ্বাস নে প্রতাৰণা?”	4
2	ফিছিং: “সতর্কতাৰ সংকেত চিনাক্ত কৰক”	5
3	AI সুৰক্ষা: “আপুনি AI-ক এইটো সুধিবনে?”	6
4	মেলৱেৰ: “ই কেনেকৈ সোমায়?”	7
5	চাইবাৰ সুৰক্ষা এস্কেপ ৰুম	8
	আমাৰ সৈতে যোগাযোগ কৰক	9

মুখবন্ধ

যিহেতু শিক্ষার্থীসকলে অনলাইনত শিকা, যোগাযোগ, সহযোগিতা আৰু সৃষ্টিশীল কামত অধিক সময় কটাবলৈ ধৰিছে, চাইবাৰ সুৰক্ষা বুজি পোৱাটো এক অত্যাৱশ্যক জীৱনদক্ষতা হৈ পৰিছে। চাইবাৰ ভাবুকিসমূহ দৈনন্দিন ডিজিটেল অভিজ্ঞতাৰ মাজত ক্ৰমাৎ অধিকভাৱে সোমাই পৰিছে আৰু সেইবোৰ সন্দেহজনক বার্তা, অপ্রত্যাশিত লগইন অনুৰোধ, বিভ্রান্তিকৰ ৱেবছাইট, অচিনাকি লিংক, প্রতাৰণামূলক কণ্ঠ বা ভিডিঅ', অথবা ব্যক্তিগত তথ্যৰ অনুৰোধ হিচাপে দেখা দিব পাৰে। শিক্ষার্থীসকলক এনে পৰিস্থিতি চিনাক্ত কৰা, থমকি ৰোৱা, সত্যতা পৰীক্ষা কৰা আৰু তথ্যভিত্তিক সিদ্ধান্ত লোৱাৰ জ্ঞান প্রদান কৰিলে সৰু বয়সৰ পৰাই সুৰক্ষিত আৰু দায়িত্বশীল ডিজিটেল অভ্যাস গঢ়ি তোলাত সহায় হ'ব পাৰে।

ভাৰতীয় কম্পিউটাৰ জৰুৰীকালীন সঁহাৰি দল (CERT-In)-ৰ চাইবাৰস্মার্ট শ্রেণীকোঠা: শিক্ষক-শিক্ষার্থীৰ বাবে পৰিস্থিতি-ভিত্তিক চাইবাৰ সুৰক্ষা নির্দেশিকাই শিক্ষকসকলক ব্যৱহাৰিক আৰু সহজে সম্পর্ক স্থাপন কৰিব পৰা পৰিস্থিতিসমূহ প্রদান কৰে, যিবোৰ শ্রেণীকোঠাৰ আলোচনা, কার্যকলাপ আৰু আন্তঃক্রিয়ামূলক শিক্ষণত ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। প্রতিটো পৰিস্থিতিয়ে শিক্ষার্থীসকলক সম্ভাব্য বিপদ চিনাক্ত কৰিবলৈ, সমালোচনামূলকভাৱে চিন্তা কৰিবলৈ, সম্ভাব্য সঁহাৰিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিবলৈ আৰু সহজ চাইবাৰ সুৰক্ষাৰ উত্তম পদ্ধতিসমূহ বুজিবলৈ উৎসাহিত কৰে। চাইবাৰ সুৰক্ষাৰ ধাৰণাবোৰ শিক্ষার্থীসকলে দৈনন্দিন জীৱনত সন্মুখীন হ'ব পৰা পৰিস্থিতিৰ সৈতে সংযোগ কৰি, এই নির্দেশিকাখনে চাইবাৰ সজাগতাক আকর্ষণীয়, প্রাসংগিক আৰু কার্যকৰী কৰি তুলিবলৈ, লগতে দায়িত্বশীল ডিজিটেল নাগৰিকত্বৰ সংস্কৃতি গঢ়ি তুলিবলৈ চেষ্টা কৰে।

এই পুস্তিকাখন CERT-In ৰাষ্ট্রীয় চাইবাৰ সুৰক্ষা সজাগতা মাহৰ কার্যসূচীৰ অংশ হিচাপে (অক্টোবৰ ২০২৬) প্রকাশ কৰা হৈছে, শিক্ষার্থী আৰু শিক্ষাবিদসকলৰ মাজত চাইবাৰ সুৰক্ষা সজাগতা শক্তিশালী কৰাৰ উদ্দেশ্যে। অনলাইন সুৰক্ষাক লৈ অর্থপূর্ণ আলোচনা সৃষ্টি কৰাত শিক্ষকসকলক সহায় কৰা আৰু ডিজিটেল পৃথিৱীত তথ্যভিত্তিক, সুৰক্ষিত তথা দায়িত্বশীল সিদ্ধান্ত ল'বলৈ শিক্ষার্থীসকলক সক্ষম কৰাই ইয়াৰ উদ্দেশ্য।

1. সামাজিক অভিযান্ত্রিকতা: “বিশ্বাস নে প্রতাৰণা?”

A **কর্তৃত্ব**
মই IT বিভাগৰ পৰা কৈছোঁ।

U **জৰুৰীয়তা**
তৎক্ষণাত কাম কৰক।

R **পুৰস্কাৰ**
বিনামূলীয়া ডাউনলোড।

F **পৰিচিতি**
এইজন আপোনাৰ বন্ধু।

সংকেতসমূহ

1. ১. কোনোবাই বিদ্যালয়ৰ IT বিভাগৰ পৰা ফোন কৰা বুলি কৈ আপোনাৰ পাছৱর্ড বিচাৰে।
2. ২. কোনোবাই নিজকে আপোনাৰ বন্ধু বুলি কয়, কিন্তু নতুন একাউণ্ট ব্যৱহাৰ কৰি জৰুৰীভাৱে টকা পঠিয়াবলৈ কয়।
3. ৩. কোনোবাই আপোনাৰ লগইন তথ্যৰ বিনিময়ত বিনামূলীয়া গেম ডাউনলোডৰ প্রস্তাৱ দিয়ে।
4. ৪. এজন শিক্ষার্থীয়ে এটা বার্তা লাভ কৰে যে তৎক্ষণাত ব্যৱস্থা নল’লে তেওঁৰ একাউণ্ট মচি পেলোৱা হ’ব।

সিদ্ধান্তৰ পথ

🟢 সম্ভৱতঃ সুৰক্ষিত | 🟡 সত্যতা যাচাইৰ প্রয়োজন | 🔴 সম্ভাব্য প্রলোভন

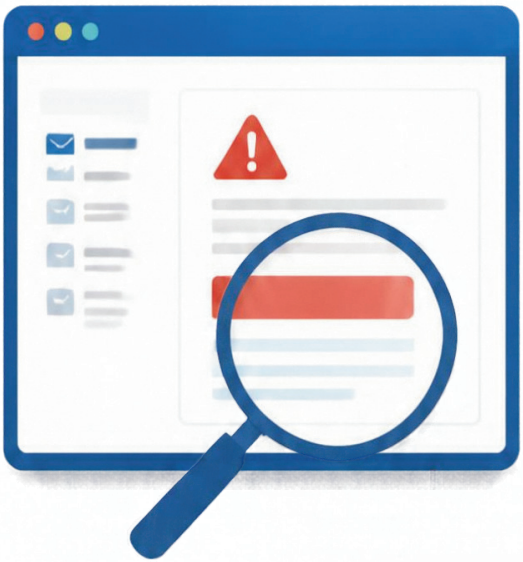
মূল শিক্ষা:

আক্রমণকাৰীসকলে মানুহক প্রভাৱিত কৰিবলৈ জৰুৰীয়তা, কর্তৃত্ব, ভয়, কৌতূহল, পুৰস্কাৰ বা পৰিচিতিৰ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে।

2. ফিছিং: “সতর্কতাৰ সংকেত চিনাক্ত কৰক”

শিক্ষার্থীসকলে মনত ৰাখিবলগীয়া নিয়ম:

থমক → পৰীক্ষা কৰক → সত্যতা যাচাই কৰক → ৰিপোর্ট কৰক

সুৰক্ষিত

ফিছিং

- সন্দেহজনক প্ৰেৰকৰ ঠিকনা
- জৰুৰী বা ভাবুকিপূর্ণ ভাষা
- অপ্রত্যাশিত সংলগ্ন ফাইল
- পাছৱর্ড বা ব্যক্তিগত তথ্যৰ অনুৰোধ
- সন্দেহজনক লিংক
- বানান/ব্যাকৰণৰ অসংগতি
- অস্বাভাৱিক পেমেণ্টৰ অনুৰোধ
- অমিল থকা ৱেবছাইটৰ ঠিকনা

3. AI সুৰক্ষা: “আপুনি AI-ক এইটো সুধিবনে?”

শিক্ষার্থীসকলক শিকাওক:

1. ব্যক্তিগত তথ্য সুৰক্ষিত ৰাখক
2. গুৰুত্বপূৰ্ণ তথ্যৰ সত্যতা যাচাই কৰক
3. পৰিণাম বিবেচনা কৰক
4. দায়িত্বশীল ব্যৱহাৰ

মূল শিক্ষা

AI উপযোগী হ'ব পাৰে, কিন্তু শিক্ষার্থীসকলে ব্যক্তিগত তথ্য সুৰক্ষিত ৰাখিব লাগে, গুৰুত্বপূৰ্ণ তথ্যৰ সত্যতা যাচাই কৰিব লাগে আৰু তেওঁলোকে সৃষ্টি তথা শ্বেয়াৰ কৰা বিষয়বস্তুৰ পৰিণাম বিবেচনা কৰিব লাগে।

4. মেলৱেৰ: “ই কেনেকৈ সোমায়?”

5. চাইবাৰ সুৰক্ষা এস্কেপ ৰুম

আমাৰ সৈতে যোগাযোগ কৰক

CERT-In লৈ চাইবাৰ সুৰক্ষা ঘটনাসমূহ ৰিপোৰ্ট কৰিবলৈ:

- **ৱেবছাইট চাওক:** https://www.cert-in.org.in/
- **ইমেইল:** incident@cert-in.org.in
- **টোল-ফ্ৰী ফোন:** +91-1800-11-4949
- **টোল-ফ্ৰী ফেক্স:** +91-1800-11-6969

তথ্য ডেস্ক

- **ফোন:** +91-11-22902657

প্ৰশিক্ষণ আৰু সজাগতা অধিৱেশনসমূহত অংশগ্ৰহণ কৰিবলৈ, ইমেইল কৰক:

training@cert-in.org.in

আমাক অনুসৰণ কৰক

@IndianCERT

@cert_india

সজাগতা পুস্তিকাসমূহ

https://www.cert-in.org.in/AwarenessBooklets.jsp

সুৰক্ষা সঁজুলিসমূহ

https://www.csk.gov.in/security-tools.html

SCAN ME!